

Kūrybiška

praktinis gidas

vietokūra

LEIDINIŲ PARENGĖ

Ieva Nagytė
Eugenijus Kaminskis

Išleista LR kultūros ministerijos.

Nuoširdžiai dėkojame LR kultūros ministerijos
Strateginio planavimo ir kontrolės departamentui.

MAKETAVO

Edvinas Grišinas
prettymuchagency.com

SPAUSDINO

BALTO print

VIRŠELIO NUOTRAUKA

Ronaldas Buožis
Edit Street Art festivalio
komandos darbas

TIRAŽAS

320 vnt.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Kurk
Lietuvai

A graphic element consisting of three horizontal, slightly wavy lines stacked vertically, positioned to the right of the text 'Kurk Lietuvos'.

KŪRYBIŠKA VIETOKŪRA

praktinis gidas

Atviros aikštės dirbtuvės įtraukė Lukiškių aikštės naudotojus ir praėivius į aikštės vizijos kūrimą.

Nuotrauka: Artūras Žukas

Miesto ritualų kūrimas, formuojant alternatyvius erdvės naudojimo scenarijus: Burbuliatorius Vilnius, 2015 m.

Ar esate kūrėjas, norintis į savo veiklas įtraukti daugiau žmonių? Gal Jūs – miesto merė, siekianti įkvėpti miestui gyvybės, ar seniūnas, ieškantis glaudesnio ryšio su bendruomene? O galbūt bendruomenė ar organizacija, norinti prikelti viešąją erdvę, ar nekilnojamo turto vystytojas, ieškantis dialogo su vietiniais gyventojais? Ar Jūs tiesiog miesto ar rajono gyventoja, trokštanti suburti žmones bendrai veiklai? Kūrybiška vietokūra ateina Jums į pagalbą!

„Kas tai? Kaip menai ir kultūra gali padėti atgaivinti negyvybingas vietas? Kaip jas gaivinti kūrybiškai ir kokia iš to nauda?“ – klausiate Jūs. Šis gidas Jums pateiks aiškius atsakymus ir patars, kaip naudoti kūrybiškos vietokūros metodus kasdienėje praktikoje.

Kūrybiška vietokūra (*angl. creative placemaking*) – tai kokybiškų vietų kūrimas ar atgaivinimas, pasitelkiant įvairias kūrybos ir meno formas. Menas, kultūra ir kūrybiškumas gali būti puikūs įrankiai, padedantys spręsti įvairias visuomenės problemas: saugumo, visuomenės sveikatos, būsto, transporto, ekologijos ar kultūros sklaidos ir prieinamumo.

Nors skirtingose vietovėse kūrybiškos vietokūros tikslai ir rezultatai gali labai skirtis, šiame gide išskirtos esminės pamokos, kurias vertėtų išmokti visiems kultūrinių ar kūrybinių projektų vykdytojams. Šis gidas apžvelgia gerąsias praktikas ir suteikia bazinių žinių bei įrankių kūrybiška vietokūra grįstų kultūrinių / kūrybinių projektų įgyvendinimui.

Lietuvos vietovių ir bendruomenių ateitis priklauso nuo mūsų, tad kurkime jas kartu.

TURINYS

	8	Sąvokų žodynelis
KAS?	11	Kūrybiška vietokūra
KAIP?	19	Projekto planas
KODĖL?	26	Konteksto pažinimas
KAM?	38	Bendruomenės įtraukimas
SU KUO?	52	Partnerysčių užtikrinimas
KAS PO TO?	65	Projekto tęstinumo užtikrinimas
	75	Kūrybiškos vietokūros pavyzdžiai Lietuvoje
	86	Kūrybiškos vietokūros pavyzdžiai užsienyje
	88	Naudingos nuorodos
	90	Gido atsiradimo istorija

Aktualizavimas – pa(si)darymas dabarčiai svarbiu, aktuali.

Darnus (ir tvarus) vystymasis – metodų visuma, kuriais siekiama užtikrinti vystymąsi, tenkinantį žmonių gerovę dabartyje, nesumažinant žmonių gerovės galimybių ateityje.

Gentrifikacija – neatsakinga vietos plėtra, kai dėl psichologinių ar finansinių priežasčių išstumiami esami vietos gyventojai, verslai, kūrėjai.

Grižtamasis ryšys (*angl. feedback*) – tai racionalūs, pagrįsti komentarai apie atliekamą veiklą iš kitų žmonių.

Kontekstas – kokio nors fakto, įvykio ar reiškinio aplinkybės, sąlygos ir aplinka.

Kultūros išteklių žemėlapis – informacijos rinkimo, užrašymo, analizės ir sintetinio proceso, siekiant identifikuoti ir apibūdinti kultūros išteklius, tinklus, modelius ir sąsajas tam tikroje vietoje ar bendruomenėje.

Kūrybinės dirbtuvės – užsiėmimai, leidžiantys vystyti projektą kaip bendrą produktą, kai bendradarbiavimui suburiamos įvairios grupės, įtrauktos į projektą, ar kurioms projektas gali turėti įtakos.

Kūrybiška vietokūra (*angl. creative placemaking*) – tai kokybiškų vietų kūrimas ar atgaivinimas, pasitelkiant įvairias kūrybos ir meno formas.

Meninė intervencija – kūrybinis veiksmas, vykdomas viešumoje ar bendruomenėje, norint sukurti sąmoningumą apie problemą ar ją išspręsti.

Minkštoji infrastruktūra – tai visas žmogiškasis kapitalas, veiklos ir sąryšiai bei juos puoselėjančios institucijos ir organizacijos.

Moderatorius (*fasilitatorius*) – tai žmogus, kuris nešališkai padeda grupei žmonių suprasti jų bendrus tikslus ir juos pasiekti, tiesiogiai nedalyvaudamas šioje veikloje.

Sinergija – reiškinys, kai du atskiri veiksniai, veikdami kartu, duoda didesnę poveikį negu abiejų veiksmų, veikiančių atskirai, poveikių suma.

Suinteresuotoji šalis (*angl. stakeholder*) – asmuo, asmenų grupė arba organizacija, kuri gali turėti įtakos arba kuriai gali turėti įtakos projekto sprendimas, veikla ar rezultatas.

Vietinis ambasadorius – (žinomas) vietos žmogus ar organizacija, puikiai pažįstantis vietos kontekstą, turintis reikiamų ryšių ir padedantis pasiekti projekto tikslų.

„Kultūra turi
būti užauginta
ir mes esame
dalis to proceso.“

Kūrybiška vietokūra – tai procesas, kai partneriai iš viešo, privataus ir nevyriausybinio sektoriaus, naudodami menus ir kultūrinės veiklas, formuoja fizinę bei socialinę kaimynystės, miesto ar regiono tapatybę. Tokiu būdu kuriamos kokybiškos vietos, paliekančios stiprų ir unikalų pojūtį. Jos būna aktyvios, draugiškos žmonėms, saugios, daugiafunkcinės, įdomios, estetiškai patrauklios, persipynusios su menais ir kūrybiškomis veiklomis.

Kūrybiška vietokūra grįstos vietos permainos atliepia vietos istorinį, socialinį bei kultūrinį kontekstą ir į kūrybos procesą įtraukia įvairias suinteresuotąsias šalis: vietos bendruomenę, kūrėjus, savivaldą, verslus ir organizacijas, suvienija visus bendram tikslui. Nors užsienyje tam tikri kūrybiškos vietokūros principai buvo naudojami dar prieš atsirandant pačiam terminui, o kaip metodas ji paplito daugelyje Vakarų valstybių per pastarąjį dešimtmetį, Lietuvoje ši samprata vis dar gana nauja. Tyrimai rodo, kad didelė dalis Lietuvos gyventojų nesidomi, nevartoja ir nedalyvauja kultūrinėje meninėje veikloje. Nepaisant skirtingų socialinių, demografinių bei kultūrinių kontekstų, neįsitraukimo į kultūrą problemą vis dar bandoma spręsti universaliai, nepritaikant kultūros pasiūlos konkrečių bendruomenių poreikiams.

Lietuvos meno, kūrybinių ir kultūros projektų vykdytojams dažnai sunku atrasti ir sudominti savo auditoriją.

Nieko nestebina aukštųjų technologijų pasaulio atstovai, kuriantys izoliuotuose „Silicio slėniuose“, tačiau kontekstą ignoruoja ir kultūros atstovai. Kūrybinė energija nukreipiama

į galutinį produktą, o ne į teisingus jo kūrimo etapus. Užuoat paklausę kaip įgyvendinti aktualias idėjas, projektų vykdytojai dažniausiai klausia, kaip gauti pinigų infrastruktūros plėtrai. Taip *copy/paste* principu dygsta kūrybiniai projektai, neturintys ryšio su juos supančia aplinka, keliauja koncertai ir parodos, orientuotos į universalų žiūrovą, kuriama ir išlaikoma milžiniška infrastruktūra, net nepasidomėjus, ar ji reikalinga vietiniams gyventojams. Neatsižvelgiant į visuomenės poreikius, kultūra visiems tampa kultūra niekam.

„Gana mažos ir pigios iniciatyvos gali kardinaliai pakeisti vietos dinamiką, o laikinos instaliacijos yra būdas pažadinti vietą.“

– Gabija Grušaitė, įvairių meninių renginių ir festivalių kuratorė

Kūrybiška vietokūra ir šis gidas visų pirma kviečia apsispręsti, kokia kryptimi bus einama, ir atsakyti į klausimą: „Kas ir kur yra mano auditorija?“ Kūrybiškos vietokūros principai skatina ne nuleisti kūrybines idėjas iš viršaus ir bandyti jas parduoti, o sukurti aktualius kultūros produktus ir paslaugas, natūraliai atliepsiančius vietinius lūkesčius ir poreikius. Taip natūraliai didinamas dalyvavimas kultūroje, kultūros vartojimas bei užtikrinamas projektų tęstinumas.

Lietuvoje egzistuojantys sėkmės atvejai epizodiški, tad labai trūksta sistemiško visumos supratimo, kaip vietos bendruomenės ir kultūra galėtų jungtis ir sąveikauti. Būtent todėl itin svarbu kalbėti apie kūrybiškos vietokūros principus Lietuvoje ir, iš skirtingų elementų dėlioiant pritaikymo paveikslą, rasti

„Dažnai iš pirmo žvilgsnio nepastebimas aplėistų ir neaktyvių vietų potencialas: nors jos atrodo mirusios, tačiau viduje ten dažnai verda kūrybinė energija ir labai įdomus gyvenimas.“

– Aida Štelbienė, viena iš Vilniaus „Aukštamiesčio dirbtuvių“ organizatorių

tokius projektų vykdymo būdus, kurie tiktų konkrečios vietos įpročiams, ugdytų ir keltų vietos kultūros lygį ir taip prisidėtų prie gerovės skatinimo regionuose ir nacionaliniu mastu.

Kaip praktinis metodas, kūrybiška vietokūra gali būti naudojama įvairių projektų vykdytojų: menininkų ir kūrėjų, jų asociacijų, bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, viešųjų įstaigų, kultūros centrų ar savivaldybių. Kad ir iš kur bekiltų iniciatyva, stiprinanti ryšį tarp žmonių ir jų bendrai naudojamų erdvių, kūrybiška vietokūra skatina bendradarbiavimą, tad esminį vaidmenį čia vaidina partnerystės.

Vietokūra įrodo, kokia galinga gali būti kolektyvinė vizija, padeda iš naujo įsivaizduoti kasdienės erdves bei išvelgti jų potencialą.

Šančių kopūstų lauke rengiamos „Šančinės“ sutraukia vietos gyventojus kurti savo viešąsias erdves.

Nuotrauka: Remis Šcerbauskas

Šančių kopūstų laukas, Žemieji Šančiai
Kaunas, 2015 m.

KŪRYBIŠKOS VIETOKŪROS NAUDA

SAVIVALDAI

Kūrybiška vietokūra gali tapti puikia priemone savivaldos atstovams rasti bendrą kalbą su gyventojais. Kūrybiškos veiklos palengvina gyventojų įtraukimą, išeinant iš griežtos hierarchinės struktūros, padeda lengviau komunikuoti sprendimų svarbą ir poveikį bei įgalina gyventojus juos priimti kartu.

BENDRUOMENĖMS

Kūrybiškos vietokūros metodai įgalina bendruomenes tapti savo vietos šeiminkėmis, skatina atrasti sąryšius tarp įvairių bendruomenės narių poreikių bei padeda sukurti draugišką erdvę konstruktyviam dialogui.

KŪRYBIŠKOS VIETOKŪROS NAUDA

POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Kūrybiška vietokūra yra tinkama priemonė skatinti kultūros decentralizaciją nacionaliniu mastu, kelti kultūros lygį bei vartojimą regionuose, aktualizuoti kultūros paveldą bei stiprinti vietos bendruomenes.

KŪRĖJAMS

Kūrybiškos vietokūros metodai padeda tinkamai struktūruoti kūrybines idėjas, pritaikyti jas konkrečios vietos poreikiams ir kontekstui, užtikrinti projekto tęstinį poveikį konkrečiai vietai ir jos žmonėms, net ir jam oficialiai pasibaigus.

Dirbtuvės sujungė Aukštamiesčio gyventojus ir architektų grupes bendram darbui - ieškoti savo mikrorajono identiteto.

Nuotrauka: Nojus Štelbys

Kūrybinės dirbtuvės „Aukštamiesčio viešosios erdvės“
Vilnius, 2017 m.

„Jei sakai, kad
išgelbėsi pasaulį,
turi pasakyti
kaip.“

Projektinė veikla yra puikus būdas savo idėjoms įgyvendinti. Tačiau nepakanka turėti labai gerą idėją, reikia teisingai suplanuoti ir aprašyti projekto poreikį, veiklas, priemones ir rezultatus. Aiškus planas, kaip atsiras ir bus vystomos veiklos (ypač projektuose, kuriuose numatomi infrastruktūros, žmoniškųjų išteklių ir kitokie išlaidų kaštai), padeda užtikrinti projekto gyvybingumą.

Laikantis kūrybiškos vietokūros principų, kūrybiškas procesas yra toks pat reikšmingas, kaip ir kūrybiškas rezultatas. Kadangi šis procesas dažnai būna chaotiškas ir sunkiai valdomas, reikia stengtis planuoti, bet tuo pačiu priimti šiek tiek neapibrėžtumo – sėkmingi projektai būna įgyvendinami lanksčiai procesą valdančių žmonių. Ir nors daug paprasčiau orientuotis į rezultatą, kaip viso projekto pasiekimų liudijimą, tačiau būtent tai, kaip šis rezultatas buvo pasiektas, ir gali lemti projekto tvarumą ir ilgalaikį poveikį.

Skamba paprastai, tačiau pagrindiniai žingsniai, kuriuos reikia numatyti dar prieš pradėdant realius darbus, dažnai užima daugiausiai laiko. Toliau pateikiami trumpi keturių svarbiausių žingsnių aprašymai bei dvylikos mėnesių planas, kuriuo remiantis galite nuosekliai laike išdėstyti esminius kūrybiškos vietokūros principais grįstus projekto pasirodymo ir įgyvendinimo žingsnius.

---

1. TAPK VIETINIU

PASIRUOŠIMAS

Tai pirmas labai svarbus ir, deja, dažnai praleidžiamas žingsnis. Surinkite kuo daugiau informacijos apie projekto kontekstą, suinteresuotąsias šalis, esamus išteklius, interesus ir pan. Vizualizuokite surinktus duomenis, įvardindami esminius sąryšius, ir sukurkite įgyvendinamą veiksmų planą, kaip šiuos sąryšius panaudoti konkrečios problemos sprendimui.

---

2. SUJUNK TAŠKUS

SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ ĮTRAUKIMAS

Surinkus medžiagą ir suplanavus veiklas, būtina šiuo planu pasidalinti su suinteresuotomis šalimis, pasitikrinti, ar projekto prielaidos neprasilenkia su realia vietos praktika. Savivalda ir bendruomenė, kurioje galima rasti bendraminčių ir partnerių, čia yra esminiai žaidėjai.

---

3. BŪK LANKSTUS

VERTINIMAS IR PRISITAIKYMAS

Projektas yra sėkmingas tiek, kiek atliepia konkrečius vietos poreikius ir susilaukia palaikymo iš šalies. Tad išskirti tikslai privalo derėti su vietos kontekstu ir poreikiais. Būtina ne tik konsultuotis, bet ir nuolat reaguoti į grįžtamąjį ryšį, suprantant šį procesą kaip nuolatinį ciklą. Tai reiškia sudėtingesnę įgyvendinimo procesą, tačiau gali padėti pasiekti tvaresnių rezultatų.

---

4. STARTAS

PROJEKTO ĮGYVENDINIMAS

Tik išsiaiškinus vietos kontekstą ir užsitikrinus aplinkinių palaikymą, galima pradėti įgyvendinti parengtą planą. Svarbu visas suinteresuotąsias šalis įtraukti ne kaip pasyvius stebėtojus, bet kaip aktyvius bendraautorius, įgalinti juos vėlesniuose etapuose savarankiškai tęsti projektą.

Žingsniai

Mėnesiai

1. TAPK VIETINIŲ

Atlik namų darbus

Informacijos rinkimas

Žinok, kur eini

Vietos išteklių žemėlapio sudarymas

Žinok, kaip ten pateksi

Projekto plano ir finansavimo modelio sukūrimas

2. SUJUNK TAŠKUS

Pasitark

Konsultacijos su bendruomene

Investuok į partnerysτές

Komandos ir partnerystės formavimas

Užsitikrink palaikymą

Savivaldos paramos užsitikrinimas

3. BŪK LANKSTUS

Klausyk

Grįžtamojo ryšio įvertinimas

Išgirsk

Tikslų suderinimas

Prisitaikyk

Pokyčių pristatymas suinteresuotosioms šalims

4. STARTAS

Stebėk

Projekto plano įgyvendinimas, stebėseną ir peržiūra

Nebūk kuklus

Projekto viešinimas

Kas čia šeimininkas?

Projekto nuosavybės perdavimas ir bendruomenės įgalinimas

1

2

3

4

1

2

3

4

1

2

3

4

1

2

3

4

„Procesai yra be galo lėti, bet nuoseklūs. Jie ir turi būti lėti, nes esminė sąlyga yra ta, kad dalykams rasti privalo būti laiko.“

– Elena Archipovaitė, urbanistė, bendruomenių įtraukimo ekspertė

KONTROLINIS SĄRAŠAS

AR TURITE:

- vietos išteklių žemėlapi?
- suinteresuotųjų šalių supratimą apie projekto tikslus ir procesus?
- bendruomenės palaikymą?
- savivaldos atstovų pritarimą?
- reikiamus finansinius išteklius?
- reikiamus žmogiškuosius išteklius?
- pakankamai laiko pasiruošti projekto įgyvendinimui?

Net jei šiuo metu į pateiktus klausimus negalite atsakyti teigiamai – ne bėda. Tolimesniuose skyriuose šis gidas pateikia nuoseklius žingsnius, kaip pasiekti, kad į visus šiuos klausimus atsakymas būtų „Taip!“

„Rašantieji projektus kartais neįvertina visų aplinkybių, ko reikia, kad projektas realizuotųsi. Dėl to projektai dažnai baigiasi tik kaip smagūs kūrybiniai procesai.“

– Rūta Matonienė, Vilniaus miesto savivaldybės
Miesto plėtros departamento direktoriaus pavaduotoja

Kūrybinės idėjos gimsta ir yra įgyvendinamos tam tikrame kontekste (specifinėje vietoje ir bendruomenėje), tam tikru metu ir sprendžiant konkrečias problemas. Tad prieš pradėdant vystyti bet kokią idėją, būtina labai gerai apgalvoti, kur ji bus įgyvendinama, kas bus naudos gavėjai bei pagalbinkai ją vystant.

Dažnai pati vieta turi visus reikiamus resursus jai atgaivinti, tad visų pirma reikia atlikti savotišką šių išteklių inventorizaciją. Vietos konteksto perpratimas ir vertingų vietos išteklių panaudojimas gali padėti geriau išvelgti tikrąjį projekto potencialą, palengvinti bendruomenės įtraukimą į planavimą bei veiklas ir užtikrinti pačių veiklų tęstinumą.

Kultūros išteklių žemėlapis – tai puiki priemonė dar anksčiau projekte stadijoje įvardinti esmines jo įgyvendinimo sąlygas ir resursus. Toks žemėlapis apibrėš siektiną tikslą, nurodys kryptį ir padės naviguoti projekto metu. Jis taip pat gali tapti puikiu komunikacijos įrankiu, padėti pristatyti projekto idėją ar atskleisti problemą ir jos sprendimo būdus.

Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO) yra pripažinusi kultūros išteklių žemėlapi kaip esminį įrankį saugojant materialųjį ir nematerialųjį Pasaulio paveldą.

Atvykę dizaino studentai siekia suprasti bei įsigyventi į vietos kontekstą ir pasiūlyti jį atliepiančius sprendimus.

Nuotrauka: „Dizaino antenų“ archyvas

Studentų festivalis „Dizaino antenos“
Jonavos raj., 2016 m.

„Nėra jokios
kitos užduoties
išskyrus tą,
kad vieta tau turi
prakalbėti.“

Siekiant sudaryti kultūros išteklių žemėlapi, visų pirma reikia surinkti kuo daugiau informacijos apie vietos istoriją, jos tapatybę, socialinius iššūkius, žmonių, įmonių, organizacijų, institucijų ir kitų žaidėjų sąryšius.

Surinkite kuo daugiau nuomonių ir niekada nepasikliaukite viena labiau už kitą (ypač, jei ši nuomonė yra jūsų pačių). „Šančių kopūstų lauko“ projekto vykdytojas Ed Carroll lygina vietas su „juodąja dėže, kuri pasakoja ten nutikusias istorijas, bet mes nežinome, kaip ją iškoduoti“. Būtent šis iškodavimas ir ryšių užmezgimas padeda susilaukti aplinkinių palaikymo ir išvengti pasipriešinimo.

Aiškliai įsivardijus projekto aplinką, o dar geriau ir vizualizavus, galima padėti pagrindus tokiam projektui, kuris būtų autentiškas pasirinktai vietai, atspindėtų jos savitumą bei palaikytų tos vietos tapatybės vystymąsi.

Dirbtuvių metu Aukštamiesčio gyventojai buvo kviečiami papildyti architektų sukurtus maketus, pabrėžiant elementus, kurie yra svarbūs jų kasdienybėje.

Nuotrauka: Nojus Šreibys

Kūrybinės dirbtuvės „Aukštamiesčio viešosios erdvės“
Vilnius, 2017 m.

Dažnai projektų vykdytojai nori atkartoti kažkieno kito sėkmę, o vietas ir auditorijas renkasi atsitiktinai, iš viso nesusimąstydami apie jų kontekstą arba susimąstydami per vėlai, kai jau reikia spręsti iškilusias problemas. Visgi kiti projektai kaip tik akcentuoja vietos kontekstą ir jo supratimą. Puikus to pavyzdys yra „Dizaino antenų“ festivalis. Jo metu dizaino studentai, dėstytojai ir praktikai skirtinguose Lietuvos miesteliuose renka vietos kultūros „mėginius“, juos įvertina, kūrybiškai interpretuoja ir pateikia dizaino sprendimus konkrečioms vietovėms.

Panašiu vietos tyrimu galėtų prasidėti kiekvienas projektas, nes, kaip teigia „Dizaino antenų“ vadovė D. Gaižauskienė: „Menas ir kultūra negimsta vakuume, viskas reflektuojasi į tam tikrą lokaciją.“

Informacijos apie vietovę šaltiniai gali būti labai įvairūs: vietos seniūnai, bendruomenės lyderiai, kultūros įstaigų darbuotojai, verslininkai, alumnų klubai, politikai, mokyklos, jaunimo organizacijos ar, kaip nutiko „Aukštamiesčio dirbtuvių“ Vilniuje atveju, vietos gyventojai. Dirbtuvių metu buvo einama į gatves ir pačių gyventojų, kurie dažnai ir yra geriausi vietos ekspertai, klausiami, kokios gyvenamos aplinkos jie norėtų ateityje. Architektų komandos surinktą informaciją susistemino, vizualizavo ir pristatė bendruomenei. Toks grįžtamasis ryšys leidžia sukurti reikalingus produktus ir paslaugas, kurie iš tikrųjų bus naudojami vietos gyventojų.

Kaip pastebi Kintų Vydūno kultūros centro vadovė Rita Tarvydienė, atgaivinusi emalio plenero tradicijas Kintuose, „tai leidžia sukurti labai tikslines paslaugas arba erdvę, nekonkuruojant su kitais bei nenutolstant nuo savo tradicijų ir aplinkos“. Skatinamas bendro kūrimo bei bendros nuosavybės jausmas padeda ir toliau palaikyti aktyvų žmonių įsitraukimą bei projekto tęstinumą.

Visgi reikia pastebėti, kad toks darbas su žmonėmis ir jų istorijomis yra sudėtingas ir reikalaujantis ilgo ir kruopštaus pasiruošimo. Ir nors projektai, inicijuojami atvykusių į tą vietą žmonių, padeda pažvelgti į egzistuojančias problemas nauju kampu, norint palengvinti procesą, galima orientuotis į vietovę, kuri jau yra pažįstama. Kai veikiama ten, kur gyvenama, vietos specifika ir tematika jau žinoma. Taip pasiėgė Andrius Ciplijauskas, nusprendęs tiesiogiai nekonkuruoti su Vilniaus senamiesčio kultūrine pasiūla, o išnaudoti Pilaitės mikrorajono, kuriame gyvena pats, specifika. Jis įkūrė meno dirbtuves „Beepart“, kurios orientuotos į vietos bendruomenę ir taip kompensuoja kultūrinį bei socialinį štilį miegamajame rajone.

Nors buvimas periferijoje turi savų iššūkių, kartu tai suteikia unikalumo, kuris įdomus tiek vietiniu, tiek nacionaliniu, tiek ir tarptautiniu mastu.

„Susitelkime projektui toje vietoje, kurioje gyvename patys.“

– Vita Gelūnienė, Žemųjų Šančių bendruomenės atstovė

UŽRAŠAI

KOKS VIETOS ISTORINIS, GEOGRAFINIS, KULTŪRINIS,
SOCIALINIS, EKONOMINIS KONTEKSTAS?

KUO UNIKALI PROJEKTO ĮGYVENDINIMO VIETA?

KOKIA ESAMOS INFRASTRUKTŪROS SITUACIJA,
PROBLEMOS, IŠŠŪKIAI IR GALIMYBĖS?

KAIP GALIMA PANAUDOTI JAU EGZISTUOJANČIUS VIETOS
KŪRYBINIUS, KULTŪRINIUS IR MATERIALIUOSIUS IŠTEKLIUS?

KĄ ŽMONĖS VEIKIA PASIRINKTOJE
VIETOJE IR KAIP Į JĄ PATENKA?

KUO YPATINGI VIETOS ŽMONĖS, ORGANIZACIJOS,
INSTITUCIJOS IR VERSLAI BEI KAIP JIE SIEJASI TARPUSAVYJE?

KOKIOS PAGRINDINĖS SUINTERESUOTOSIOS
ŠALYS IR KOKIE JŲ INTERESAI PROJEKTE?

KAS YRA ESMINIAI VIETINIAI ŽMONĖS, GALINTYS
PADĖTI PASIEKTI UŽSIBRĖŽTŲ TIKSLŲ?

Kintų bendruomenė aktyviai įsitraukė į mokymus apie kultūros paveldo išsaugojimo reikšmę bei pritaikymą bendruomenės poreikiams.

Nuotrauka: Raimondas Urbakavičius

Seminaras apie bažnyčios pastato reikšmę bendruomenei kartu su partneriais iš Norvegijos Kintai, Šilutės raj., 2015 m.

Bet koks kultūrinis ar kūrybinis projektas yra ne vien apie vietą, bet ir apie jo kuriamą aplinką ir poveikį visuomenei, ypač ten gyvenantiems žmonėms. Dėl to projekto vykdytojui itin svarbu kuo ankstesnėje projekto stadijoje ne tik pristatyti projekto viziją, misiją ir tikslus vietos gyventojams, bet ir susipažinti su bendruomene, jos poreikiais, lūkesčiais, tikslais ir galimybėmis.

Kadangi vietos gyventojai yra geriausiai vietovę ir jos kontekstą pažįstantys ir suprantantys žmonės, jie turėtų būti įtraukiami dar idėjiniame projekto lygmenyje. Būtent šiame etape sėkmingai veikia **vietinio ambasadoriaus principas**, kai vykdytojai glaudžiai bendradarbiauja su vienu ar keliais vietiniais žmonėmis–ekspertais, kurie puikiai pažįsta vietą ir turi daug ryšių. Pasak „Dizaino antenų“ projekto koordinatorės D. Gaižauskienės, toks „vietinio žmogaus buvimas sumažina pradinę įtampą“.

„Mes darome
eksperimentą
su vietiniais
žmonėmis,
o jie daro
eksperimentą
su mumis.“

Kaimynijos gaivinimas per kultūrinės veiklas: medinių Šnipiškių atvejis
Vilnius, 2013 m.

Nuotrauka: Laimikis.lt archyvas

Nuotrauka: Dizaino antenų archyvas

Studentų festivalis „Dizaino antenos“
Jonavos raj., 2015 m.

Vėlesniuose projekto etapuose bendruomenės nariai turėtų būti įtraukiami ne tik kaip projekto rezultato vartotojai, bet ir kaip svarų žodį jo įgyvendinimui turintys dalyviai. Gyventojai gali būti įtraukiami įvairiais būdais: per organizuojamas bendruomenių šventes, piknikus, žygius, aptarimus, edukacines programas, ekskursijas, kūrybines dirbtuves, menines intervencijas, idėjų pristatymus ir kitas bendravimą skatinančias formas.

„Vietinių žmonių potencialas dažnai neįvertinamas, manoma, kad jie neišprusę, bet iš tikro jie yra tikrieji vietos ekspertai, žinantys daug daugiau už bet kokį atėjūną.“

– A. Štelbienė, VšĮ „Architektūros centras“ vadovė

Svarbu nepamiršti, kad konsultavimosi su bendruomene ir jos įtraukimo į veiklas metodai turi būti pasirinkti atsižvelgiant į siekiamus tikslus ir auditoriją. Pavyzdžiui, naujienlaiškis bendruomenei gali informuoti bendruomenės narius apie projekto eigą, o asmeniškasis interviu gali padėti identifikuoti kylančius iššūkius ir lūkesčius. Šnipiškių bendruomenės aktyvistė Jekaterina Lavrinec savo ilgalaikėje praktikoje taiko *online-offline* principą, kai tarp komunikacijos internetu ir ne internetu yra užtikrinamas ryšys, leidžiantis suburti ir įtraukti skirtingas naudotojų grupes, pavyzdžiui, aktyvius senjorus ir internete naršančius jaunuolius.

Kokiais metodais bendruomenė gali būti įtraukiama jau pirmuosiuose projekto žingsniuose puikiai atskleidžia keletas lietuviškų pavyzdžių. Vienas jų – verslininkas Romualdas Bakutis, šiuo metu restauruojantis išsigytą Abromiškių dvarą. Savininkas nuo pat pradžių žinojo, kad jame nekurs uždaros sodybos, o sieks, kad dvaras būtų socialiai atviras. Būtent dėl to, rengdamas kasmetines bendruomenės šventes, jis pamažu išsiaiškino vietos gyventojų pomėgius ir lūkesčius, pažino aktyviausius bendruomenės narius. Tam, kad visapusiškas ir pozityvus gyventojų įtraukimas būtų užtikrintas kuo anksčiau, organizuotas seminaras su bendruomene „Kuriame vertybes kartu“, kurį vedė lektorai iš Norvegijos. Pasak R. Bakučio, šis seminaras buvo kertinis glaudesnio ryšio su vietos gyventojais užmezgimo etapas, nes „labai svarbu, kai nešališkas žmogus papasakoja bendruomenei, kad tai nebus uždara sodyba.“

„Reikia mokėti parodyti projekto naudą, nes kiekvienas bendruomenės narys turi išgirsti tai, dėl ko konkrečiai jis turėtų ateiti ir dalyvauti.“

– E. Archipovaitė, urbanistė, bendruomenių įtraukimo ekspertė

Abromiškėčiai seminare mokėsi iš Norvegijos patirties išsaugant ir pritaikant kultūros paveldo objektus bendruomeni.

Nuotrauka: Raimondas Urbakavičius

Seminaras „Kuriame vertybes kartu“
Abromiškės, Elektrėnų sav., 2015 m.

Kitas pradinio bendruomenės įtraukimo pavyzdys – tai Skais-takalnio parko Panevėžyje atgaivinimas. Panevėžio miesto sa-
vivaldybė kartu su „Kurk Lietuvai“ programos dalyviais, siek-
dama į parko atgaivinimo procesą įtraukti kuo daugiau parko
lankytojų, vykdė internetinę gyventojų apklausą, kurioje miesto
gyventojai ir svečiai galėjo išsakyti savąją parko viziją. Apklausos
rezultatai buvo pristatyti ne tik Panevėžio gyventojams, bet ir
architektų komandoms, kurios teikė savo vizijas idėjiniame šio
parko atnaujinimo konkurse.

**„Svarbu sukurti palankią situaciją, palankią terpę
ateiti ir pasakyti, kad aš noriu padėti. Jei to nebus
padaryta, žmonės neateis.“**

– Elena Vanagaitė, architektė, Žemųjų Šančių bendruomenės narė

O kaipgi ši bendruomenės įtraukimą į kūrybinius procesus iš-
laikyti viso projekto metu? Receptą tam turi Žemųjų Šančių
bendruomenė Kaune, kuri vietos gyventojus į vystomus projek-
tus (tokius, kaip „Šančių kopūstų laukas“) įtraukia ne tik kaip
dalyvius, bet ir kaip bendraautorius, bendrasavininkus. Pasak
bendruomenės atstovės, menininkės V. Gelūnienės, bendros
nuosavybės jausmo suteikimas vietos žmonėms yra ypatingai
aktualus šiandienos visuomenėje, kurioje „žmonės jaučiasi ne-
turintys jokios galios, jų žodis nesvarbus.“ Toks žmonių į(si)-
traukimas ir bendrasavininkiškumo jausmo kūrimas ne tik ska-
tina naujų savanoriškų iniciatyvų atsiradimą, bet ir įrodo, kad
žmonės nori kurti savo vietos tapatybę ir ja didžiuotis.

Panevėžio miesto savivaldybė kartu su programos „Kurk Lietuvai“ dalyviais į sodybos atgaivinimo vizijos kūrimą aktyviai įtraukė vietos gyventojus.

Nuotrauka: Eugenijus Kaminskis

Apleista Juozo Čerkeso - Besparnio sodyba Skaistakalnio parke
Panevėžys, 2016 m.

Aplėistą Žemųjų Šanėių vietovę aplinkiniai gyventojai susitelkė prikelti naujam gyvenimui ir pritaikyti visuomenės reikmėms kaip kultūrinę erdvę.

Nuotrauka: Remis Šerbauskas

Šanėių kopūstų laukas,
Žemieji Šanėiai, Kaunas 2015 m.

Kad komunikacija su bendruomene ir jos įtraukimas į projekto vystymą vyktų kuo sklandžiau, svarbu nepamiršti šių septynių kertinių žingsnių, kuriuos reikia atlikti **su vietos bendruomene**.

„Miesto atsinaujinimas neįmanomas be jo žmonių pagalbos, jų aktyvumo.“

– Rytis M. Račkauskas, Panevėžio miesto meras

1.

Suprasti įvairių bendruomenės grupių poreikius, lūkesčius, tikslus ir galimybes ir į juos atsižvelgti formuojant projekto viziją, misiją ir tikslus.

Ar ir kaip bus užtikrintas kuo įvairesnių socialinių grupių įsitraukimas?

i

2.

Supažindinti bendruomenę su pirmine projekto idėja, informuoti ją apie projekto viziją, misiją ir tikslus.

Kokios viešinimo priemonės bus naudojamos maksimaliam įtraukimui užtikrinti?

Kaip užtikrinsiu, kad įvairios komunikacijos priemonės būtų lengvai prieinamos ir suprantamos visiems bendruomenės nariams?

3.

Sudominti bendruomenės narius, ypač aktyviausius vietos ambasadorius, įnorinti juos veikti kartu.

Ar išsiaiškinta, kurie asmenys bendruomenėje yra kertiniai, gali veikti kaip vietos ambasadoriai jūsų projektui?

4.

Sujungti skirtingas bendruomenės amžiaus, lyties, socialinės padėties grupes, atsižvelgiant į visų jų anksčiau išreikštas nuomones.

Ar lygiavertiškai atsižvelgta į visų bendruomenės grupių poreikius ir lūkesčius?

5.

Susivienyti su veikliausiais bendruomenės nariais kūrybinio proceso metu, leisti jiems būti ne tik stebėtojais, bet ir veiksmo dalyviais.

Ar išsiaiškintas bendruomenės potencialas: kas užsiima kokiomis veiklomis, ką įdomaus turi pasiūlyti?

Ar apsvartyta galimybė vietinius gyventojus įtraukti kaip savanorius?

6.

Sustiprinti projekto poveikį vietos bendruomenei ir jo tęstinumą, nuosekliai perduodant bendrasavininkiško jausmą vietiniams gyventojams.

**Kaip bus perduodamas bendros nuosavybės jausmas bendruomenei?
Kada tikslingiausia tai daryti?**

7.

Susitikti su vietos bendruomene reguliariai viso projekto metu ir taip palaikyti nuolatinį ryšį.

Kokie fiziniai barjerai galėtų neleisti bendruomenės nariams dalyvauti susitikimuose ir kaip geriausiai juos atliepti?

Kokia vieta yra geriausia susitikimui ar renginiui? Jei tai diskusija, ar apsvartyta galimybė pasikviesti nešališką tarpininką–moderatorių?

Koks geriausias susitikimo laikas?

Kokia jau egzistuojanti minkštoji ir kietoji infrastruktūra gali būti panaudota konsultavimui(si)?

„Aukštinis
trikampis:
institucijos,
profesionalai ir
bendruomenė.
Ant šio trikampio
viskas laikosi, o tu
esi per vidurį.“

Bendruomenė yra ne vienintelė svarbi suinteresuotoji šalis, į kurios poreikius, lūkesčius, tikslus ir galimybes būtina atsižvelgti kuo anksčiau. Kitos projektui svarbios suinteresuotosios šalys yra šios:

I. SAVIVALDA: VIETOS SENIŪNIJA IR SAVIVALDYBĖ

Tai du esminiai kontaktai bet kurioje vietovėje. Kaip ir bendruomenę, savivaldos ir seniūnijos atstovus į projektą reikia įtraukti kuo ankstesnėje projekto stadijoje. Šios institucijos gali suteikti daug reikalingos informacijos tiek apie vietos infrastruktūrinius, tiek ir apie žmogiškuosius išteklius.

Tam, kad būtų išlaikytas ilgalaikis santykis su savivalda, jai turėtų būti reguliariai pristatoma projekto eiga, net jei tai tiesiogiai nesisieja su savivaldos kuruojamomis sritimis. Kadangi savivalda yra linkusi vertinti kūrybinius projektus per efektyvumo prizmę, susitikimų metu itin svarbu aiškiai ir konkrečiai atskleisti, kokią naudą vykdomas projektas atneša atitinkamai vietovei, kaip projektas prisideda prie savivaldos turimos miesto vizijos ir misijos. Todėl svarbu surasti tinkamą savivaldos atstovą, kuriam šią informaciją iškomunikuoti būtų tikslingiausia. Priklausomai nuo projekto pobūdžio ir apimties, kontaktinis

asmuo gali būti meras, vicemeras, kultūros ar strateginio planavimo skyriaus vedėjas, seniūnas.

Kadangi seniūnija yra vienas mažiausių administracinių vienetų, ji yra arčiausiai vietinių žmonių. Kaip teigia Šančių seniūnas Ričardas Rusteika, „jei žmonės turi idėją, mes juos nukreipiame į bendruomenes, kur ta idėja gali būti išvystyta.“

Seniūnai neretai yra ne tik didžiulis žinių apie vietą šaltinis, bet ir puikūs tarpininkai tarp verslų ir bendruomenių. Nors pačios seniūnijos neturi didelių piniginių resursų, jos gali nukreipti finansavimo paieškas tinkama linkme, taip pat padėti su įvairiais leidimais, rekomendacijomis ir kitais raštais.

2. VERSLAS

Prie kultūrinių/ kūrybinių projektų dažnai verslas prisideda tik tada, kai juose įžvelgia tiesioginę naudą. Apskritai kalbant, verslai Lietuvoje nėra linkę investuoti į kultūrinės veiklas, o mecenatystės tradicijos dar pakankamai silpnos. Visgi labai sveikintinas bendradarbiavimas su pažangiais, inovatyviais ir socialiai atsakingais verslais, ypač veikiančiais toje vietovėje, kurioje ir planuojama vykdyti kūrybinį projektą.

Tokie verslai jau žino savo buvimo toje vietoje naudą ir dažniausiai yra suinteresuoti darbo vietų kūrimu bei švietėjiška veikla. Svarbu nepamiršti, kad darbas su verslo atstovais reikalauja būti pasiruošus greitai reakcijai, argumentuotai diskusijai, staigiams aptarimams ir netikėtiems pasiūlymams.

Dalyvaujančios lyderystės metodas padeda fasilituoti bendruomenės įtraukimą, sukuria erdvę produktyviam pokalbiui.

Nuotrauka: Gintautas Beržinskas

Atviro rato metodo taikymas konferencijoje apie žmogiškąsias patirtis „H Matters“
Palanga, 2015 m.

3. NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS IR BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS

Tai daug pridėtinės vertės atnešantys partneriai. Atvirkščiai nei verslas, NVO dažniausiai linkusios bendradarbiauti ir prisidėti prie įveiklas orientuotų projektų, padėti dar idėjiniame lygmenyje bei dalintis patirtimi. Tuo tarpu vietovėse esančios biudžetinės įstaigos – mokyklos, bibliotekos, kultūros ir multifunkciniai centrai – gali prisidėti prie projekto viešinimo, įvairių bendruomenės grupių įtraukimo bei konteksto pažinimo. Dažnai šie partneriai turi daugiau patirties projektinėje veikloje, tad ieškant finansavimo labai naudinga užsitikrinti šias partnerystes pasirašant bendradarbiavimo sutartis ar kartu teikiant paraišką finansavimui gauti.

4. PANAŠIOS INICIATYVOS IŠ LIETUVOS IR UŽSIENIO

Nepamainoma parama visuose projekto etapuose. Panašaus pobūdžio projektai Lietuvoje ir užsienyje gali padėti iš anksto identifikuoti kylančius iššūkius ir silpnąsias puses. Todėl dar idėjiniame projekto etape verta pasidomėti jau egzistuojančiomis panašaus pobūdžio iniciatyvomis, apsilankyti ir susipažinti su jų vykdytojais. Tam, kad būtų atrastas projekto vietinis išskirtinumas globaliame kontekste, svarbu megzti tarptautines

partnerystes. Kaip teigia programos „Kūrybiška Europa“ Lietuvoje vadovė E. Deltuvaitė, „net ir sprendami vietines problemas ar žiūrėdami į vietinį kontekstą, turime ieškoti, kas mus jungia.“

Visgi siekiant išvengti nesusipratimų tolimesniuose partnerysčių etapuose, kiekviena bendradarbiaujančioji šalis jau pačioje pradžioje turėtų aiškiai apibrėžti savo indėlį į partnerystę, taip pat atsižvelgti į kultūrinius skirtumus, pasitelkti vertėjus kalbos barjerui įveikti.

5. VIETOS KŪRĖJAI

Vieni iš tų, kurie gali padėti užtikrinti projekto tęstinumą, pamažu perimti lyderystę projekte. Jei sužino apie vykstančią iniciatyvą, vietos kūrėjai neretai natūraliai įsilieja į kūrybinius procesus, plėtoja kūrybinį vietos tinklą. Pasak Šilutės raj. savivaldybės Kultūros skyriaus vedėjos Vilmos Griškevičienės, „bendruomenė turi laimingą loterijos bilietą, jeigu ten gyvena menininkai. Jie yra kitokie. Jų įsikūrimas daug duoda visai bendruomenei.“

Tam, kad pokalbis ir su bendruomene, ir su visais aukščiau išvardintais galimais partneriais būtų kuo atviresnis ir betarpiškesnis, reikia pasirinkti tinkamą komunikacijos būdą. Efektyvi suinteresuotųjų pusių įtraukimo į procesą forma – **dalyvaujančiosios lyderystės metodas** (*angl. art of hosting*). Tai yra grupių pasikalbėjimą palengvinančių įvairių praktikų rinkinys, leidžiantis prisitaikyti prie konteksto, kuriame dirbama, ir sukurti būtinas sąlygas bei ryšius sėkmingam bendradarbiavimui tarp skirtingų interesų grupių.

Daugiau informacijos apie šį metodą skaitykite: aoh.lt.

**„Šančių kioskas Kaune – tai viešo,
privataus ir kultūros sektorių bendradarbystė.
Akivaizdžiai pasimatė, kad skirtingi sektoriai
duoda daug sinergijos: verslas – pinigai,
savivalda – biurokratija, kultūra – idėjos.“**

– R. Rusteika, Šančių seniūnas

PER POKALBĮ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS VERTĖTŲ NEPAMIRŠTI

SUSITIKIMUS RENGTI DRAUGIŠKOJE, SAUGIOJE IR INTERAKTYVIOJE ERDVĖJE

Pavyzdžiui, jei organizuojamas bendruomenės ir savivaldos atstovų susitikimas, jo siūloma nerengti įpareigojančioje biurokratinėje savivaldybės ar seniūnijos erdvėje, o vietai pasirinkti abiemis pusėms pažįstamą, tačiau nešališką erdvę. Tai gali būti biblioteka, mokykla, muziejus ar netgi vieša erdvė po atviru dangumi.

IŠKLAUSYTI SKIRTINGAS KIEKVIENOS DALYVAUJANČIOS PUSĖS NUOMONES

Užtikrinti vienodas galimybes kiekvienam dalyvaujančiajam įsitraukti į diskusiją. Tam dažnai pasitelkiamas neutralus moderatorius, galintis nešališkai ir objektyviai suvesti visas puses prie bendro stalo ir padedantis maksimaliai išnaudoti kolektyvinę grupės sprendimo galią.

SKATINTI IR SIŪLYTI NEĮPRASTAS, NETIKĖTAS, UNIKALIAS IDĖJAS IR VEIKSMUS

Ypač idėjiniame projekto lygmenyje svarbu padėti visoms suinteresuotosioms šalims išeiti iš komforto zonos ir skatinti net ir nerealistiškiausių idėjų lietu, piešti netikėtas jungtis tarp įvairių

nerealistiškiausių idėjų lietu, piešti netikėtas jungtis tarp įvairių vietų ir žmonių.

SUTEIKTI IR ATSİŽVELGTI Į GRĮŽTAMĄJĮ RYŠĮ

Svarbu ne tik pristatyti savo pasiūlymus, bet ir priimti kitų nuomonę, vengti monologo ir puoselėti konstruktyvų dialogą.

DALINTIS BENDRO PLANAVIMO IR KŪRIMO DŽIAUGSMU

Optimizuojant dalyvavimą ir pagarbą kitam, o konfliktą paverčiant kūrybišku bendradarbiavimu. Kokybiški susitikimai su suinteresuotomis šalimis dovanoja naujas patirtis, naujus draugus ir naujas vizijas.

Dalyvaujančioje lyderystėje svarbu ne tik išklausti visas puses, bet ir užfiksuoti jų teiginius bei gražinti juos kalbėtojams atgal.

Nuotrauka: Gintautas Beržinskis

Pasaulio kavinės metodo taikymas konferencijoje apie žmogiškąsias patirtis „H Matters“
Palanga, 2015 m.

Vienokias ar kitokias partnerystes mezga ir plėtoja kone visi kultūriniai/kūrybiniai projektai Lietuvoje. Pavyzdžiui, tarptautines partnerystes sėkmingai vysto „Beepart“ meno dirbtuvės Pilaitėje (Vilnius), kasmet organizuojančios tarptautinį šviesų festivalį „Beepositive“, į kurį pasikviečia būrį tarptautinių partnerių.

Ne tik tarptautines, bet ir vietines partnerystes ryžtingai plėtoja VšĮ „Kintai Arts“, kasmet organizuojanti tarptautinį muzikos festivalį Kintuose. Prieš kelerius metus pasirašyta penkiašalė bendradarbiavimo sutartis tarp Šilutės rajono savivaldybės, liuteronų ir katalikų bendruomenių, Kintų miestelio bendruomenės, Kintų Vydūno kultūros centro ir VšĮ „Kintai Arts“. Toks visų pusių įsipareigojimas padeda užtikrinti sklandų ir glaudų šalių bendradarbiavimą ir veiklas organizuojant šį muzikos festivalį.

Kaip teigia Kintų Vydūno kultūros centro direktorė R. Tarvydienė, „muzikos festivalis nekonkuruoja su Vydūno kultūros centru. Kuo mūsų daugiau su įvairiomis paslaugomis, tuo mes patrauklesni ir tuo didesnė trauka verslams. Mes ne konkurentai, o geros aplinkos kūrėjai.“

PARTNERIAI IR JŲ PAGALBA

SAVIVALDYBĖ IR SENIŪNIJA

- Informacija apie vietos infrastruktūrinius ir žmogiškuosius išteklius
- Tarpininkavimas tarp verslų ir bendruomenių
- Pagalba ieškant finansinių šaltinių
- Pagalba su įvairiais leidimais, rekomendacijomis ir kitais raštais

BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS (MOKYKLOS, BIBLIOTEKOS, MUZIEJAI IR PAN.)

- Informacija apie vietos kontekstą ir žmones
- Įvairių bendruomenės grupių įtraukimas į projektą
- Projekto viešinimas ir sklaida

VERSLAS

- Finansinė parama
- Projekto viešinimas

NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS

- Projektų rašymo patirtis
- Idėjinis žinių šaltinis

PANAŠIOS KŪRYBINĖS INICIATYVOS IŠ LIETUVOS IR UŽSIENIO

- Gerųjų praktikų mainai
- Specifinė projekto vykdymo patirtis

VIETOS KŪRĖJAI

- Kūrybinių idėjų šaltinis
- Lyderystė
- Projekto tęstinumo užtikrinimas

„Svarbu, jog
žmonės sužinotų,
kad viskas, ką mes
sukuriamo, yra
bendra ir kad
kiekvienas gali
prie to prisidėti.“

KAS PO TO? PROJEKTO TĘSTINUMO UŽTIKRINIMAS

Kaip atsakas universaliu kopijavimo principu atsirandantiems projektams, kūrybiška vietokūra leidžia atsirasti unikalioms iniciatyvoms. Atsižvelgiant į vietos kontekstą, konkrečius poreikius ir bendrus interesus, atveriami keliai kūrybinėms partnerystėms, vietos verslumui, kultūrinių vietų aktualizacijai ir bendruomenių įsitraukimui į kultūrinį gyvenimą. Ilgalaikėje perspektyvoje kūrybiška vietokūra grįsti projektai įgalina geresnę gyvenimo kokybę ir vietos plėtrą. Ne paslaptis, kad žmonės gyvena ir dirba traukia ten, kur vyrauja natūrali aplinkos ir įvairaus – meninio, kultūrinio, technologinio ir ekonominio – kūrybiškumo sinergija.

Ne tik ekonominiai, bet ir patogios gyvensenos veiksniai lemia vietų gyvybingumą. Dėl šių priežasčių daugybė vietovių visame pasaulyje skiria dėmesį kūrybiškų vietų kūrimui ir išsaugojimui.

Visgi neatsakinga vietos plėtra gali vesti į vietos gyventojų, kūrėjų ir verslų išstūmimą, dar žinomą kaip gentrifikacija. Tokios nenatūralios didelio masto žmonių kaitos priežastis gali būti finansinė, kai žmonės, pakilus nekilnojamo turto ir paslaugų kainoms, nebeišgali gyventi savo vietovėse, arba psichologinė, kai gyventojai dėl atsiradusios gausybės svetimų veiklų nebeatpažįsta vietovės kaip „savo“.

Norint užkirsti kelią gentrifikacijai ir užtikrinti tvarią vietos plėtrą, projektai turi įtraukti bendruomenę ne tik kaip dalyvius, bet ir kaip projekto įgyvendintojus, suteikti vietos gyventojams bendros nuosavybės jausmą. Projekto tęstinumas priklauso

nuo to, kiek vietos žmonių yra įtraukta į procesą bei kokia jų dalis jaučiasi norintys bei galintys prisidėti. Tam reikia sukurti vietinių žmonių tinklą bei numatyti, kas palaikys, tęs ir plėtos projektą. Lietuviai dažnai įsivaizduojami kaip nesavarankiški ar negebantys prisiimti atsakomybės, taip pat baiminamasi regionų nenoro ir negebėjimo priimti naujas iniciatyvas. Tokį požiūrį galima pakeisti, nuo pat projekto pradžios užmezgus kontaktą, sudominus bei parodžius abipusę naudą, įsiklausius į vietos ir jos žmonių poreikius ir stengiantis nuolat juos atliepti.

„Tereikia parodyti kryptį, kaip žmonės, nelaukdami valdžios, patys gali kažką atlikti.“

– V. Gelūnienė, Žemųjų Šančių bendruomenės atstovė

Kad ir kokios trukmės bebūtų, kiekvienas projektas turi būti orientuotas į ilgalaikį tęstinį poveikį, o ne į trumpalaikį baigtinį rezultatą. Tęstinumas turėtų būti siejamas ne su projekto įgyvendinimo trukme, bet su rezultatų tvarumu, projekto perdavimu ir nauda pačiai vietai. Juk kartais į ilgalaikę perspektyvą orientuoti projektai gali nesugebėti užtikrinti tvaraus vystymosi. Ir atvirkščiai: net trumpalaikiai kūrybiškos vietokūros projektai gali turėti ilgalaikį poveikį.

Vietos renginiai padeda vis daugiau kauniečių atrasti kultūrą ne tik miesto centre, bet ir mikrorajonuose.

Nuotrauka: Vita Gėlūnienė

Šančių kopūstų laukas
Žemieji Šančiai, Kaunas, 2017 m.

Instaliacija „Raidės“ tarnavo ir kaip skiriamasis vietovės ženklas, ir kaip priemonė organizuoti kaimynų išskylas, ir kaip vietos žaidimų aikštelė.

Nuotrauka: Laimikis.lt archyvas

Kaimynijos gaivinimas per kultūrinės veiklas: medinių Šnipiškių atvejis
Vilnius, 2013 m.

Pavyzdys, kaip bendruomenė įgalinama veikti, yra kūrybinių bendruomeninių iniciatyvų, socialinio dizaino ir neformalaus ugdymo platforma „Laimikis.lt“. Iniciatyva pasirinko vieną problematiškiausių Vilniaus kaimynijų – medinį Šnipiškių rajoną su plačiausiu iššūkių spektru. Rajonas buvo tendencingai marginalizuojamas spaudoje kaip „neišsivystęs“ ir „kriminalinis“. Imta formuoti socialinius ryšius, kurti progą žmonėms pabūti kartu, palaipsniui pereiti prie bendrų aktyvesnių veiklų. Per tęstines kūrybines iniciatyvas stengiamasi sudaryti sąlygas miestiečių dalyvavimui viešųjų erdvių vystyme. Visos iniciatyvos vyksta atitinkamu principu: projektų vykdytojai iš pradžių yra iniciatoriai, vėliau – pagalbininkai, o galiausiai – stebėtojai.

„Svarbu neužauginti priklausomybės. Nuo pat pirmos dienos identifikuoji stipriausius, dirbi su jais ir perduodi jiems estafetę.“

– E. Archipovaitė, urbanistė, bendruomenių įtraukimo ekspertė

Viena iš efektyvių priemonių yra **simbolinis erdvės statuso pakeitimas**: tai kūrybiškos vietokūros principas, kai vietos gyventojai „pakrikštija“ bevardes tranzitines viešąsias erdves. Tokiu būdu vieta pakeičia savo įvaizdį, funkcijas ir tampa socialiai svarbi. Augant gyventojų aktyvumui ir bendruomeninės erdvės gyvybingumui, vietiniams Šnipiškių gyventojams buvo pasiūly-

ta išrinkti pavadinimą bevardei pievai. Taip ji įgijo Drakono pievos pavadinimą, kurį ėmė aktyviai naudoti ne tik šnipiškiečiai, bet ir žiniasklaida bei savivaldybė. Taip suteikdami alternatyvų toponimą, gyventojai simboliškai pasisavino ir prisijaukino prieš tai buvusią svetimą niekieno erdvę.

Anot J. Lavrinec, laikantis tolygaus bendruomenės įtraukimo, vadinamas „išėjimo taškas“, kai projekto vykdytojais ir naujų idėjų iniciatoriais tampa pati bendruomenė, įvyksta labai natūraliai.

ESMINIAI KLAUSIMAI PROJEKTO TĘSTINUMUI UŽTIKRINTI:

AR SIŪLYMAI AUTENTIŠKI PASIRINKTAI VIETAI?

Siektina identifikuoti ir panaudoti vietos resursus, įtraukti bendruomenę, atliepti ir papildyti vietos savitumą.

AR PROJEKTO PLANAS SUDARO VIENTISĄ STRATEGIJĄ?

Numatytos priemonės turi būti tinkamos užsibrėžtiems tikslams pasiekti.

AR TVARI PROJEKTO VIZIJA?

Neišbandytose idėjose su dideliais užmojais, sukurta vizija turi neprasislenkti su realiais vietos poreikiais.

AR ATSIŽVELGTA Į GALIMAS RIZIKAS?

Turi būti įvertintos vidinės ir išorinės rizikos bei numatyti resursai joms įveikti ar sumažinti.

ARMENAS IR KŪRYBA YRA PROJEKTO AŠIS?

Kūrybiškumas turi prisidėti prie vietos gyvybingumo bei įvairovės kūrimo ir stiprinimo.

AR SURINKTA TINKAMA KOMANDA SU REIKIAMAIS GEBĖJIMAIS?

Kuo stipresnė ir įvairesnė komanda, tuo daugiau priemonių užsibrežtiems tikslams įgyvendinti.

AR ĮTRAUKTA VIETOS BENDRUOMENĖ?

Vietos bendruomenė turi dalyvauti visuose projekto etapuose.

AR UŽTIKRINTOS REIKIAMOS PARTNERYSTĖS?

Finansinis ir idėjinis palaikymas vietiniame lygmenyje ir vietinių išteklių pasiekiamumas užtikrina, jog daugiau šalių jausis projekto savininkėmis ir prisidės prie sėkmingo jo įgyvendinimo.

AR NUMATYTAS ILGALAIKIS PROJEKTO POVEIKIS?

Nepriklausomai nuo projekto trukmės, būtina orientuotis į ilgalaikės naudos ir bendrasavininkiškumo sukūrimą.

AR PRISIDEDAMA PRIE TVARIOS VISUOMENĖS IR APLINKOS KŪRIMO?

Integruojant tokias inovatyvias ir socialiai atsakingas idėjas, kaip darnus judumas, dalinimosi ekonomika ar ekologija, sprendžiamos ne tik vietos, bet ir globalios problemos.

---

7. KŪRYBIŠKOS VIETOKŪROS PAVYZDŽIAI LIETUVOJE

Čia pateikiama trumpa keletos kultūros ir kūrybinių projektų Lietuvoje apžvalga su nuorodomis. Šios iniciatyvos vienaip ar kitaip rėmėsi kūrybiškos vietokūros principais ir atsidūrė šiame gide kaip praktiniai pavyzdžiai. Dėkojame už jų istorijas apie sėkmes bei kasdienes iššūkius ir linkime nenustoti kurti!

Nuotrauka: Raimondas Urbakavičius

ABROMIŠKIŲ DVARAS

Restauruodamas šį dvarą, jo savininkas R. Bakutis jau planuoja ir dvaro įveiklinimą. Į procesą aktyviai įtraukiama bendruomenė, stengiamasi atgaivinti dvaro istoriją, aktualizuoti jį supančią aplinką. Kartu su partneriais iš Norvegijos bendruomenei organizuotas seminaras „Kuriame vertybes kartu“.

abromiskiudvaras.lt

„BEEPART“ MENO DIRBTUVĖS

Kaip alternatyvą Vilniaus miesto centre vykstančioms veikloms, ši viešoji įstaiga jau šeštus metus kuruoja visuomenės traukos centrą Pilaitės mikrorajone, siekdama kompensuoti kultūrinį ir socialinį štilį periferijoje.

beepart.lt

Nuotrauka: Beepart.lt archyvas

„DIZAINO ANTENOS“

Dizaino studentų festivalis vyksta mobilių dizaino laboratorijų forma. Šios laboratorijos – tai galimybė jaunų dizainerių potencialą ir įgūdžius taikyti konkrečios vietovės pažinimui ir kūrybinių kontekstualaus dizaino iššūkių kėlimui.

dizainoantenos.lt

Nuotrauka: „Dizaino antenuų“ archyvas

Nuotrauka: Airlandas Juodeška

KINTŲ MUZIKOS FESTIVALIS

Penkerius metus kintiškės Audros Juodeškienės organizuojamas muzikos festivalis pritraukia profesionalios modernios ir klasikinės muzikos pasiilgusią publiką iš visos Lietuvos, įtraukia aktyvią Kintų bendruomenę ir ugdo vietinį klausytoją. Be festivalio Kintuose taip pat vyksta emalio simpoziumas, etnokultūrinės veiklos, parodos, dirbtuvės ir edukacinės programos.

kintaimusicfestival.com

KŪRYBINĖS DIRBTUVĖS „AUKŠTAMIESČIO VIEŠOSIOS ERDVĖS“

Kūrybinėse dirbtuvėse buvo kviečiamos dalyvauti trys architektų grupės. Kartu į procesą buvo įtraukti vietos ir miesto bendruomenės nariai, neabejingi savo aplinkai ir gyvenimo kokybei. Jie buvo kviečiami įvertinti architektų pastangas padaryti mikrorajoną patrauklesniu, patogesniu ir kūrybiškesniu.

facebook.com/aukstamiestis

Nuotrauka: Nojus Štelbys

Nuotrauka: Laimikis.lt archyvas

LAIMIKIS.LT

Tai tarpdisciplininė miesto studijų, kūrybinių bendruomeninių iniciatyvų, socialinio dizaino ir neformalaus ugdymo platforma, siekianti sudaryti sąlygas miestiečių dalyvavimui miesto erdvių vystyme per tęstines kūrybines iniciatyvas.

laimikis.lt

„MIGRUOJANTYS PAUKŠČIAI“

Projektas kasmet sukviečia emigravusius ir Lietuvoje gyvenančius menininkus, kūrėjus, intelektualus į bendrą kūrybinių idėjų paiešką vis kitame Lietuvos mieste ar miestelyje.

migruojantyspauksciai.lt

Nuotrauka: Projekto „Migruojantys paukščiai“ archyvas

Nuotrauka: Ieva Nagytė

PANEVĖŽIO SKAISTAKALNIO PARKO ATGAIVINIMAS

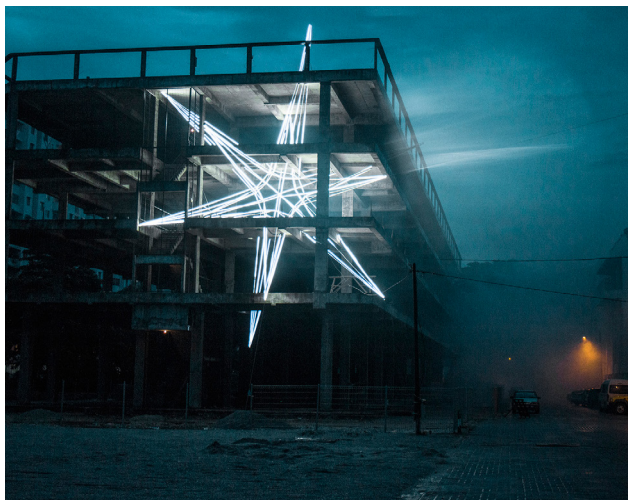
Panevėžio miesto savivaldybė per kultūrą ir kūrybiškumą rengiasi atgaivinti seniausią miesto parką. Kadangi tai istorinis parkas, siūloma išryškinti elementus, pabrėžiančius darnų ryšį su aplinka bei vietos kultūriniu ir istoriniu kontekstu.

delfi.lt/partnerio-turinys/atvira-lietuva/kurybiska-vietokura-leis-ispletoti-panevezio-miesto-urbanistines-erdves.d?id=73480496

STUDIO VIETA

Tai unikali tarptautinė kūrybiška įmonė, praktikuojanti kūrybišką vietokūrą bei per novatoriškus meno projektus sujungianti bendruomenes, įvairinanti miestus ir pelningai vykdanči savo projektus Lietuvoje ir užsienyje.

studiovieta.lt

Nuotrauka: Ronaldas Buožis

Nuotrauka: Vita Gelūnienė

„ŠANČIŲ KOPŪSTŲ LAUKAS“

Menininkų V. Gelūnienės ir E. Carroll inicijuotos meninės-bendruomeninės intervencijos buvusiuose kariniuose sandėliuose Žemuosiuose Šančiuose, Kaune siekia telkti bendruomenę, kurti patrauklią viešąją erdvę ir apleistą teritoriją paversti bendruomenės kūrybingumą ir žmonių tarpusavio ryšius stiprinančia erdve.

issuu.com/edinkaunas/docs/kopustu_lauko_prezentacija_3

---

8. KŪRYBIŠKOS VIETOKŪROS PAVYZDŽIAI UŽSIENYJE

Kalbant apie kūrybiškos vietokūros pavyzdžius, būtina suprasti, kad šis metodas nėra universalus sprendimas visiems atvejams. Nesvarbu, kokie panašūs bebūtų miestai ar analogiškos regeneracijos strategijos, specifinė vietos kultūra, sąlygos ir dinamika paverčia universalų vieno plano taikymą visais atvejais neįmanomu.

Tačiau gerosios užsienio praktikos gali padėti ieškant atsakymų ir semiantis įkvėpimo kelyje. Išsamią užsienio šalių praktikų analizę galite rasti čia:

kurkl.lt/projektai/kurybiniu-industriju-vystymas

ŽEMIAU PATEIKIAMAS TRUMPAS SĄRAŠAS SU NUORODOMIS.

Conexão Cultural São Paulo Edição („Kultūros jungrys San Paule“), San Paulus, Brazilija
conexaocultural.org/english

EcoHab (R-URBAN projekto dalis), Paryžius, Prancūzija
r-urban.net/en/projects/ecoophab

„Greening the Rubble“ („Apželdinkime griuvėsius“), Kraisčerčas, Naujoji Zelandija
greeningtherubble.org.nz

„Free Riga“ judėjimas, Ryga, Latvija
citiesintransition.eu/place/free-riga

„Placottoir“ („Vieta pasišnekučiuoti“), Monrealis, Kvebekas, Kanada
pps.org/places/lqc/placottoir-a-place-to-chat

Project Row Houses (PRH) („Kotedžų projektas“), Hiūstonas, JAV
projectrowhouses.org/about/about-prh

RUS Playground (RUS žaidimų aikštelė), Lima, Peru
pps.org/places/lqc/rus-playground , basurama.org

Telliskivi Loomelinnak (Telliskivi kūrybinis miestas), Talinas, Estija
visitestonia.com/en/telliskivi-loomelinnak

The Creative Entrepreneur Project (CEP) („Kūrybiško verslininko projektas“), San Chosė, JAV
sanjoseculture.org

The Gordon Square Arts District (Gordono aikštės menų rajonas), Klyvlendas, JAV
gordonsquare.org/about-us/history

The Uni Project (Uni projektas), Niujorkas, JAV
theuniproject.org

---

9. NAUDINGOS NUORODOS

Kalbant apie kūrybiškos vietokūros pritaikomumą, klausimas, kaip išgryninti pagrindinius jos principus ir paversti juos replikuojamais, lieka atviras. Tai kyla iš neapibrėžtos paties kūrybiškumo prigimties. Ar kūrybiškumas yra organizuotas ir nuoseklus procesas, ar atsiranda tik spontaniškai?

Ar apskritai įmanoma iš viršaus „primesti“ kūrybiškumo sampratą, o gal tai vien tik „iš apačios“ kylantis procesas? Į šiuos klausimus nėra vienareikšmių atsakymų, tačiau svarbu turėti įrankius, padėsiančius užduoti reikiamus klausimus.

Leidiny, apžvelgiantis bendruomenių gyvenimo aktyvinimą per meninę ir kultūrinę veiklą: Kultūros animacija metodinė priemonė 2007, Žukienė R., Mažeikienė R., Dovydaitytė L.

gs.elaba.lt/object/elaba:4460766/4460766.pdf

Dalyvaujančiosios lyderystės metodo (angl. Art of hosting) ir jo suburtos bendruomenės Lietuvoje apžvalga

aoh.lt

Naujausia knyga apie kūrybišką vietokūrą su praktiškais pavyzdžiais iš Jungtinių Amerikos Valstijų: *How to Do Creative Placemaking* (2016), National Endowment for the Arts

arts.gov/sites/default/files/How-to-do-Creative-Placemaking_Jan2017.pdf

Pirmasis leidinys, aiškiai apibrėžęs kūrybiškos vietokūros sąvoką ir jos taikymo būdus: *Creative Placemaking* (2010), A. Markusen ir A. Gadwa

giarts.org/sites/default/files/Creative-Placemaking.pdf

Išsamus įrankis, kaip susikurti vietos kultūros išteklių žemėlapi:
Cultural Mapping Toolkit (2010), Legacies Now and Creative City Network of Canada
creativecommons.ca/database/files/library/cultural_mapping_toolkit.pdf

---

Įrankis kultūrinių veiklų bendruomenėje planavimui: Cultural Planning Toolkit (2010), Legacies Now and Creative City Network of Canada
creativecommons.ca/database/files/library/cultural_planning_toolkit.pdf

---

Viešojo meno intervencijų gidas: Public Art Toolkit (2010), Creative City Network of Canada
[creativecommons.ca/database/files/library/Public_Art_Toolkit\(2\).pdf](http://creativecommons.ca/database/files/library/Public_Art_Toolkit(2).pdf)

Kultūros išteklių žemėlapio sudarymo gidas savivaldai: Cultural Resource Mapping: a Guide for Municipalities (2010), Municipal Cultural Planning Incorporated (MCPI)
ontariomcp.ca/toolkits/CulturalResourceMapping_digital.pdf

Miesto planavimo įrankių rinkinys: Urban Design Toolkit (2009), Ministry for the Environment of New Zealand
mfe.govt.nz/sites/default/files/urban-design-toolkit-third-edition.pdf

---

Projektas, jungiantis pasaulinio vietokūros judėjimo narių tinklą, kuriame dalijamasi patirtimi, idėjomis ir partneriais vietų atgaivinimui:
pps.org/

GIDO ATSIKIRADIMO ISTORIJA

Nuo 2012-ųjų metų programa „Kurk Lietuvai“ kasmet pakviečia tarptautinės darbo ir studijų patirties turinčius lietuvius grįžti į Lietuvą ir vienerius metus vykdyti projektus įvairiose viešojo sektoriaus institucijose.

2016-ųjų metų programos dalyviai Ieva Nagytė ir Eugenijus Kaminskis LR kultūros ministerijoje įgyvendino projektą pavadinimu „Kūrybiška vietokūra Lietuvoje: pritaikomumo analizė, strategija ir gidas“. Pirmiausia jie atliko kūrybiškos vietokūros sampratos ir gerųjų užsienio praktikų apžvalgą, vėliau išanalizavo, kaip kūrybiškos vietokūros principai koreliuoja su strateginiais dokumentais bei kultūros srities tyrimais Lietuvoje, ir galiausiai vykdė atvejo studijas ir kokybinius interviu su įvairiomis suinteresuotomis šalimis: kultūrinių / kūrybinių projektų vykdytojais ir vertintojais, urbanistais, bendruomenių ir savivaldos atstovais, LR kultūros ministerijos socialiniais partneriais ir įvairiomis kultūros organizacijomis. Viso tyrimo dalių rezultatas ir yra šis praktinis kūrybiškos vietokūros gidas.

Plačiau apie „Kurk Lietuvai“ programą skaitykite čia:

kurkl.lt

Visą informaciją apie kūrybiškos vietokūros projektą LR kultūros ministerijoje bei elektroninę šio gido versiją rasite čia:

kurkl.lt/projektai/kurybiniu-industriju-vystymas

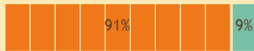
KŪRYBIŠKA VIETOKŪRA LIETUVOJE: pritaikomumo analizė, strategija ir gidas

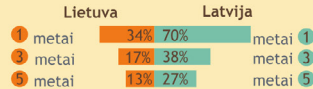
Tik trečdalis Lietuvos gyventojų dalyvauja kultūrinėje meninėje veikloje

Daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų nesidomi savo šalies menais ir kultūra

Neproporcingos investicijos į „kietąsias“ ir „minkštąsias“ veikas

Tik kas trečia KKI įmonė Lietuvoje išgyvena pirmuosius metus

PROBLEMA
Kultūra nepritaikyta konkrečių bendruomenių poreikiams

SPRENDIMAS
Sukurti kūrybiškos vietokūros strategiją politikos formuotojams ir praktinį gidą projektų vykdytojams

Kūrybiška vietokūra atveria kelius kūrybinėms partnerystėms, vietos verslumui, paveldo aktualizavimui ir bendruomenių įsitraukimui į vietos kultūrinį gyvenimą

PROJEKTO GAIRĖS

